

מבשר טוב

סעודה ג'

פרשת צו

תשפ"ב

מאמר "חיסרון כיס – שמירת המחשבה"

כאשר יתרכז האדם במחשבות טובות ממילא יפלו ויסורו ממנו כל המחשבות אשר לא טובות

א

בפסוק "וידבר ד' אל משה לאמר צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה"

ופירש"י: צו את אהרן, [ת"כ] אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס" ע"כ.

והיינו דרש"י בא לפרש מה שנאמר כאן בלשון "צו" שהוא לשון מיוחד של זירוז וזהירות ובוזה פירש הטעם מדוע דוקא כאן בענין קרבן העולה הזהיר הכתוב ביותר, והוא משום שיש בו ענין חסרון כיס על כן הוצרך להזהיר בו ביותר.

והנה בפשטות ענין חסרון כיס היינו חסרון ממון וביאורו הוא שישנו חילוק בין העולה לשאר הקרבנות שבעוד בשאר הקרבנות ישנו לכהנים איזה חלק בבשר הקרבן, אבל קרבן עולה שכולה לאישים ואין ממנה לכהנים אלא העור בלבד, על כן צריכים ציווי מיוחד שיהו הכהנים זהירים בהקרבנות, וזהו הביאור הפשוט שביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שישנו חיסרון כיס.

ב

ואולם כבר נתקשו בזה הרבה במפרשים שהרי ודאי ישנם הרבה מצוות שיש בהם חיסרון מעות וכדומה ויש מצוות שהם הרבה יותר יקרים מאשר החילוק בין עולה לשאר קרבנות ואף על פי כן לא מצינו בהם שיהא בהם לשון צו וזירוז מחמת חיסרון המעות שבהם.

וביותר יפלא שהרי כאן מדבר הכתוב לגבי אהרן ובניו הכהנים והרי כהנים זריזים הם, ואם כן בודאי יפלא מדוע דוקא אצלם יהא צריך להזהיר הכתוב מחמת חילוק זה שבעולה יש חיסרון כיס יותר משאר קרבנות, ובודאי לא היה שייך שום צד שאצל אהרן ובניו יזלזלו במצוות העולה מחמת חיסרון המעות שיש בזה.

ומשום כך פירשו הענין בספרים הקדושים שעיקר כוונת הזירוז וענין החיסרון כיס הולך על האיברים שבאדם שהנה בכל אבר ואבר שברא הקב"ה אצל האדם ישנו כיסוי ואופן לכסותו למען יוכל לשמרו בקדושה, וכגון העינים יש להם אופן שיוכל האדם לסגור את עיניו, שבאם יבוא לפניו איזה ראייה שאינה טובה יוכל לעצום עיניו מראות ברע.

וכמו כן באזנים ישנו באדם הכח לאטום אזניו בידיו ובתנוכי אזניו למען לא ישמע דברים שאינם הגונים וכדאיתא בגמרא כתובות [ה:]: "דאמר ר' אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם כו' משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אוזן כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו

א

הגון יכוף אליה לתוכה" ע"כ, וכמו כן בכל האיברים כגון החוטם וכן בכל האיברים שבאדם יש בידו לאטמו ולשלוט עליו שלא ילכו למקומות שאינם טובים.

אבל ישנו אבר אחד שבאדם שבדרך הפשוט אין לאדם שליטה עליו והוא המחשבה שבמח שלפעמים יכול ליכנס אצלו מחשבות וקשה לו להיפטר מהם ואינו יכול לגרשם בכח, וזהו בחינת אבר שהוא בבחינת חסרון כיס היינו שאין לו כיסוי שבו יוכל לשלוט בו כרצונו, וזהו הכוונה ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס, הכוונה לענין שמירת המחשבה שבזה אין לאדם בדרך הטבע שליטה עליה והוא חסרון כיסוי ועל זה צריך הכתוב זירוז וזהירות ביותר וכמו שיתבאר.

ג

והנה בא ענין רמז זה לענין המחשבה דוקא בפרשה זו של העולה, וזה משום שענין קרבן עולה הוא בא לכפר על המחשבה, וכדאיתא במדרש רבה [ויקרא ז ג]: "אמר רשב"י לעולם אין העולה באה אלא על הרהור הלב א"ר לוי מקרא מלא הוא (יחזקאל כ) והעולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים וגו'" ע"כ.

ומעתה מראה לבאר הטעם שדוקא כאן בקרבן עולה הזהירה התורה ביותר שיזהרו הכהנים בענין המחשבה שתהא במחשבה טהורה ושלימה שהרי מאחר שכל ענין קרבן העולה הוא לכפר על ההרהורים הלא טובים שחטא בהם האדם, הרי בודאי שבזמן הכפרה עצמה ודאי צריך להיות מחשבת הכהנים בטהרה גדולה ובמחשבה שלימה, ועל זה צריך זירוז וזהירות מיוחדת לבל יפגום שום פגם אפילו קטן במחשבתו ח"ו, שלא יקלקל את הכפרה של קרבן העולה שכולה בשביל לכפר על המחשבה.

אמנם מקרבן עולה לומדים שבכל קרבן אם יש לכהנים מחשבות לא טובות זה מקלקל את מצוות וכפרת הקרבן, שבאם חשב מחשבות שלא לשמה או מחשבות פיגול או מחשבות של חוץ למקומו הרי כל זה פוגם בעצם כשרותו של הקרבן עצמו.

ומזה אפשר ללמוד אף בכלליות מחשבות אף בזמן הזה שאם ח"ו חושב מחשבות לא טובות בזמן קיום המצוות הרי הוא מקלקל את את קיום המצוות, וכאשר יבואר לקמן שאף בכלליות מחשבות שהם לא טובות משאירות רושם רע באדם.

וזאת אנו לומדים עד כמה כח המחשבות לקלקל מזה שהזהירה התורה הקדושה לא לחשוב מחשבות שאינן כשרות בשעת הקרבת העולה וכמו שנתבאר שעלול לקלקל כל כפרת בעל הקרבן אף אם הוא עצמו חשב טוב, מכל מקום אף הכהנים המקריבים צריכים לחשוב כל המחשבות שיהיו לשמה וכו'.

וביותר דמזה גופא שכל קרבן העולה הוא בא לכפרה על מחשבות האדם רואים מזה עד כמה חמור מחשבה שאינה טובה שצריך להביא קרבן כדי לכפר עליה.

ואכן מרובה מידה טובה שמזה אפשר ללמוד עד כמה גדול וחשוב כח מחשבות טובות שחושב ומשאיר בעצמו רושם לטובה ויש למחשבה השפעה גדולה על האדם להשפיעו לטובה.

וכמו כן יש להביא ראיה עד כמה גדול כח המחשבה שהרי ישנו דין שאפשר להקדיש העולה במחשבה בלבד וכדאיתא בגמרא קידושין [מא:]: "מוצא שפתיך תשמור ועשית אין לי אלא שהוציא בשפתיו גמר בלבו מנין ת"ל כל נדיב לב שאני התם דכתיב כל נדיב לב" והיינו שבמחשבה בלבד אפשר להקדיש קרבנות, ומזה מוכח עד כמה גדול כח המחשבה, וכמו שנתבאר שמחשבה טובה משאירה רושם גדול לטובה אצל האדם.

והנה אף שבזמנינו בעוה"ר אין לנו בית המקדש ולא כהנים בעבודתם, אולם עדיין שייך ענין הקרבנות אף כהיום וכדאיתא בגמרא מנחות [קי:]: "אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם אמר רבא האי לעולה למנחה עולה ומנחה מיבעי ליה אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה ולא אשם אמר רבי יצחק מאי דכתיב זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם" ע"כ.

ונמצא דענין הקרבת הקרבנות נוהג אף כהיום בזמן הזה על ידי שעוסקים בתורת הקרבנות ולכך נתקנה ענין אמירת פרשת הקרבנות כדי שיכפר על בני ישראל אף בזמן הזה, ובביאור הלכה [סימן א] כתב להלכה שיש לכוין ולהבין את יסוד דיני הקרבנות כאשר אומרים אותם כדי שיהא מכפר כאילו הקריב את הקרבנות וז"ל: "וכבר נדפס בימינו ספר עבודה תמה שמבואר בו כל ענייני אמירת הקרבנות בכל פרטיהם והעתיק ג"כ מן הרמב"ם סדר ההקרבה שהיה

נצרך לזה וכבר מבואר בספרים גודל המצוה ומה טוב למי שנוהג בזה שילמוד מתחלה את ענינים האלו מן הגמרא או מספרי הרמב"ם כדי שיבין אח"כ מה שהוא אומר ובזה תחשב לו כאילו הקריב ממש קרבן וכן מה שאנו אומרים בכל יום אביי הוה מסדר וכו' וענייני עשיית הקטורת מצוה לראות להבין מה שהוא אומר ועיין מה שהאריך בעל השל"ה בהגהותיו על ספר יש נוחלין" עכ"ל, הרי מבואר מזה שכדי שאמירת הקרבנות יהו מכפרים צריך שיאמרם מתוך כוונה.

ואולם הא ודאי שממה שנתבאר דודאי בעת הקרבת הקרבנות ובפרט בפרשת העולה שהיא באה לכפר על הרהור הלב ועל המחשבות שאינם טובות, הרי ודאי שצריך שתהא האמירה בכוונה הראויה ובמחשבה טהורה ולכך ביותר הכתוב צריך לזרז בענין המחשבה בעת עוסקו בפרשת הקרבנות שיהיו בכוונה נכונה ואז יזכה שיתכפר לו ויהא נחשב כאילו הקריבם באמת.

ד

ואלא שמעתה צריך לבאר הלכה למעשה איך אפשר באמת להאדם לתקן מחשבתו שיהיו כל מחשבתו נקיה וברורה שהרי נתבאר שהמחשבה היא האבר היחיד שהוא בחיסרון כיס היינו שהוא דבר שאין האדם לכאורה יכול לסגרו ולשלוט היטב לגמרי כמו בשאר האיברים, ולכך הוצרך הכתוב לזרז על זה ביותר אך יש לבאר היטב כיצד אפשר לזכות אכן לשמירת המחשבה כדבעי.

וביאור הענין בזה על פי מה דאיתא מהבעל שם טוב הקדוש זצולקלה"ה זי"ע שאמר שהעולם טועים בזה כאשר הם באים להלחם בכח נגד המחשבות זרות וכדומה הבאים לאדם בעל כרחו, ואדרבה כאשר ילחם בהם אזי בעל כרחך הם נכנסים עוד ועוד אל מוחו ח"ו.

ואמר על זה משל שיש ב' בני אדם הנלחמים זה את זה, ובאם אחד מהם הוא מלוכלך וכולו טיט ובוץ ורפש הרי המתאבק עמו אף אם ינצחנו מכל מקום הרי הוא מתמלא בלכלוך וזוהמא ח"ו, וכמו כן ממש בענין המחשבה באם יתאבק עם היצר על עצם המחשבות לגרשם ממוחו הרי ישו בו עוד ועוד ונמצא דעל כל פנים הוא מתלכלך בזה ח"ו.

ואולם העצה היעוצה בזה ביאר שיהא האדם חושב מחשבות טובות ויתעמק עצמו בדברי תורה וכדומה עניינים אשר יעסיקו את מוחו, והרי יסוד ייסד לנו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שטבע האדם אשר אין שייך שישלטו בו ב' מחשבות ברגע אחד ועל כן יפנה ויחשוב במוחו מחשבות טובות ויעמיק עצמו באיזה ענין ודבר טוב או בלימוד התורה בעיון, או שיחשוב מחשבות להיטיב עם בני ישראל וכדומה ויתרכז במחשבתו לענין טוב אז ממילא יתבטלו כל מחשבות האוון והרהורים הלא טובים יעברו מיד כאשר יעסיק את מוחו בדברי קדושה ודברים טובים.

ה

והנה ענין זה של שמירת המחשבה אינו רק בשעת הקרבת הקרבנות או בשעה שעוסק בתורת עולה וכדומה אלא נוהג ענין זה של שמירת המחשבה בכל עת וזמן בכל מעשי האדם בשכבו ובקומו ובלכתו בדרך תמיד שיהא במחשבות טהורות.

והדברים נוגעים הן בענייני בין אדם למקום שצריך האדם לזיהר בזהירות יתרה במחשבות אשר אינן טהורות ח"ו כגון מחשבות של תאוות וטומאות ודברים המאוסים והאסורים אשר מאד מאד צריך לישמור נפשו מהם, וכמו שנתבאר שבאם יעלה לו איזה מחשבה אשר איננה טהורה, מיד יעביר מחשבתו אל דברים טהורים וקדושים ודברי תורה וכיוצא בהם אשר על ידי זה יסור מחשבתו הרעה ממנו ויזכה ליטהר ולקדש נפשו ומוחו וליבו.

ו

וכמו כן בענייני בין אדם לחבירו צריך מאד להיזהר שלא יחשוב מחשבות לא טובות על איש מישראל ח"ו, והרבה פעמים יש ונכנס להאדם מחשבות כגון פלוני עשה לי וכן וכדומה והם דברים הגורמים לו ח"ו לראות איזה חסרון באיש ישראל, והרי כבר כתב לנו הקדוש בעל הנועם אלימלך זצוקללה"ה זי"ע בתפילתו הקדושה "אדרבה תתן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונו" וזהו חובה על כל איש ישראל שצריך לראות אך ורק המעלות בכל אחד ולא החסרונות ח"ו.

ואולם איך הדרך שייזכה בה לראות רק מעלת איש ישראל ולא חסרונו, על כרחך הוא על ידי טהרת המחשבה והיינו שתמיד תמיד ילמד זכות על בני ישראל וישתדל תמיד בכל עת לחשוב על מעלתם של ישראל וללמד זכות עליהם,

וכמו שנתבאר שכאשר מתגבר במחשבות טובות אזי ממילא יסורו וילכו ממנו כל המחשבות הרעות וממילא יראה בכל איש ישראל רק את הטוב.

והיוצא מזה הלכה למעשה שצריך האדם לשמור מחשבתו עד מאד וצריך על זה זהירות גדולה וזהו מה שהזהיר הכתוב במקום שיש חסרון כיס, והדרך לשמור את מחשבתו הוא על ידי שיכניס במחשבתו מחשבות קדושות של דברי תורה וכדומה, וכן בענייני בין אדם לחבירו על ידי שיחשוב אך מחשבות טובות על כל אחד מישראל.

יעזור השי"ת שנזכה לזמנים של מלך המשיח אשר יטהר את כל העולם ואת כל מחשבות בני ישראל ויטהר את כל העולם וישובו לעבוד את השי"ת בלב שלם, יהי רצון שנזכה לזה במהרה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com